

13 Νοεμβρίου, 1996,

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 109/95)

Στρατός της Δημοκρατίας — Αξιωματικοί — Κρίσεις και προαγωγές —
Η κρίση κάθε αξιωματικού αυτοτελής — Δε χωρεί σύγκριση — Συνέ-
πειες.

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Καθορισμός της 5
καθ' ης η αίτηση αρχής ή οργάνου — Στρατός της Δημοκρατίας —
Αξιωματικοί — Κρίσεις — Συντέλεση της κρίσης με τη σχετική κύ-
ρωση από το Υπουργικό Συμβούλιο — Εφόσον η προσφυγή στρέφε-
ται και κατά της Δημοκρατίας, δεν απαιτείται ειδική αναφορά στο
Υπουργικό Συμβούλιο — Διάφορη αντιμετώπιση από ότι στην Αγγε- 10
λίδη v. Δημοκρατίας.

Διοικητικό Δίκαιο — Διοικητική πράξη — Αιτιολογία — Περιστάσεις 15
ανεπάρκειας αιτιολογίας στην κριθείσα περίπτωση κρίσης αξιωματι-
κού ως παραμένοντος.

Ο αιτητής προσέβαλε την κρίση του ως παραμένοντος στον ίδιο
βαθμό καθώς και την προαγωγή των ενδιαφερομένων μερών σε Τα-
ξίαρχους.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας το δεύτερο αίτημα της
προσφυγής και ακυρώνοντας την πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση,
αποφάσισε ότι:

1. Η κρίση κάθε αξιωματικού είναι αυτοτελής και δε χωρεί κατόπιν 25

5 συγκρίσεως με τους συναδέλφους του. Συνεπώς ο αιτητής, που κρίθηκε ως παραμένων, στερείται εννόμου συμφέροντος να στραφεί κατά των προαγωγών των ενδιαφερομένων μερών, οι οποίοι κρίθηκαν προακτέοι κατ' αρχαιότητα. Περαιτέρω, ο λόγος ακύρωσης που ανέπτυξε ο αιτητής ότι από την αξιολογική σύγκριση με τα ενδιαφερόμενα μέρη υπερέχει είναι απαράδεκτος.

10 2. Για την εξέταση του μέρους της προδικαστικής ένστασης που αφορά την εκτελεσιμότητα της κρίσης του Ανωτάτου Συμβουλίου Κρίσεων Αξιωματικών είναι αναγκαίος ένας σύντομος σχολιασμός της απόφασης *Αγγελίδης* (ανωτέρω), στην οποία στήριξε τους συλλογισμούς του ο δικηγόρος των καθών. Στην υπόθεση εκείνη, όπως και εδώ, προηγήθηκε η κύρωση των κρίσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο πριν την καταχώρηση της προσφυγής. Η απόφαση ωστόσο δεν απέδωσε σημασία στο στοιχείο αυτό. Κρίθηκε ότι από τη διατύπωση της θεραπείας 1 που είχε προσβάλει ρητά την απόφαση του Α.Σ.Κ. δεν μπορούσε να εξαχθεί συμπέρασμα ότι συμπροσβλήθηκε και η εγκριτική πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου. Η προσφυγή απορρίφθηκε και για έλλειψη εκτελεσιμότητας της επίδικης πράξης.

25 Το Δικαστήριο έχει άλλη αντίληψη του θέματος. Αντικείμενο εξέτασης στη διοικητική δίκη είναι η νομιμότητα της απόφασης. Αυτή είχε τελειωθεί με την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου πριν την κατάθεση της προσφυγής και κοινοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις των σχετικών κανονισμών. Τη θέση αυτή υποστηρίζει η απόφαση του Πικη Δ. (όπως ήταν τότε) στην *Μιλτιάδης Μιλτιάδους ν. Κυπριακής Δημοκρατίας*.

30 Εφόσον και η παρούσα προσφυγή στρέφεται κατά της Δημοκρατίας δεν υπάρχει λόγος για το δικαστήριο να διατάξει τροποποίηση για να προστεθεί το Υπουργικό Συμβούλιο, που είχε κυρώσει την απόφαση, στον τίτλο της προσφυγής ως καθού. Η προδικαστική ένσταση, που αφορά την εκτελεσιμότητα της επίδικης πράξης, απορρίπτεται.

40 Είναι παραδεκτό - και συνάδει απόλυτα με τα στοιχεία - πως με βάση τις βαθμολογίες στην έκθεση ικανότητας του αιτητή στον κατεχόμενο βαθμό αυτός έπρεπε να κριθεί με καλύτερη διαβάθμιση. Είναι εμφανές ότι επενέργησε η πειθαρχική ποινή και το σχόλιο στην τελευταία έκθεση. Παρατηρείται ωστόσο ότι αποδόθηκε στο παράπτωμα δυσανάλογη βαρύτητα γιατί τιμωρήθηκε με την ελαφρότερη των ποινών και μάλιστα τέσσερα χρόνια πριν από την επίδικη κρίση αφενός και αφετέρου δεν επηρεάστηκε από τη φύση

του αδικήματος η βαθμολογία του στα σχετικά στοιχεία, η οποία παρέμεινε σε ψηλά επίπεδα. Η ανεπάρκεια της αιτιολογίας είναι κατάδηλη.

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα. 5

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Ζαβρός κ.ά. ν. Δημοκρατίας (1994) 3 Α.Α.Δ. 349, 10

Αγγελίδης ν. Δημοκρατίας (αφ. 1) (1996) 4 Α.Α.Δ. 1242,

Μιλτιάδους ν. Δημοκρατίας κ.ά. (1994) 4 Α.Α.Δ. 2427,

Απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας αφ. 4752/87. 15

Προσφυγή.

Προσφυγή με την οποία προσβάλλεται η κρίση του Αιτητή ως παραμένοντος στον ίδιο βαθμό καθώς και η προαγωγή τριών από τους έξι προαχθέντες στη θέση ταξίαρχου. 20

Α. Λυκούργου για Τ. Παπαδόπουλο, για τον Αιτητή.

Α. Χριστοφόρου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση. 25

Cur. adv. vult.

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Ο αιτητής είναι αξιωματικός του στρατού της Δημοκρατίας. Από 1/6/1987 κατέχει το βαθμό συνταγματάρχη. Με την προσφυγή του προσβάλλει (α) το περιεχόμενο επιστολής ημερομηνίας 27/12/1994 με την οποία του κοινοποιήθηκε η κατά πλειοψηφία κρίση του Ανωτάτου Συμβουλίου Κρίσεων Αξιωματικών (καθού 2) ως παραμένοντος στον ίδιο βαθμό· και (β) την απόφαση προαγωγής τριών από τους έξι προαχθέντες στη θέση ταξίαρχου, που είναι ενδιαφερόμενα μέρη στην προσφυγή αυτή. 30 35

Ενδιαφέρει ιδιαίτερα η αιτιολογία της κρίσης που έχει ως εξής:

“Παρ’ όλο που οι βαθμολογίες σας στα ουσιαστικά προσόντα στις Εκθέσεις Ικανότητάς σας στον κατεχόμενο βαθμό, δικαιολογούν κρίση ανώτερης διαβάθμισης, ωστόσο τα τρία Μέλη του Συμβουλίου σας έκριναν παραμένοντα στον ίδιο βαθμό, αφού 40

5 έλαβαν σοβαρά υπόψη τη φύση και τη σοβαρότητα του πειθαρχικού παραπτώματος με το οποίο βαρύνεσθε και για το οποίο σας επιβλήθηκε το 1990 πειθαρχική ποινή. Επιπρόσθετα, τα τρία Μέλη του Συμβουλίου έλαβαν σοβαρά υπόψη και τα σχόλια που υπάρχουν στην Έκθεση Ικανότητάς σας για την περίοδο από 04/09/1993 μέχρι 31/12/1993.”

10 Πρέπει να έχουμε υπόψη το σχόλιο στην παραπάνω Έκθεση Ικανότητας:

15 “Πρόκειται για Αξιωματικό με άριστο παρουσιαστικό που δεν έχει παρουσιάσει κανένα πρόβλημα υγείας, παρουσιάζει όμως πολλές φορές έλλειψη συνεργασίας κυρίως με ομοιοβάθμους του.”

20 Χρειάζεται και μία δεύτερη διευκρίνιση. Το πειθαρχικό παράπτωμα για το οποίο επιβλήθηκε στον αιτητή η ποινή της επίπληξης ήταν ότι “δεν ασχολήθηκε και δεν επενέβη ποτέ όπως είχε υποχρέωση σε Μονάδα του (356 ΤΠ), όπου συχνά και συστηματικά στρατιώτες δεν εκτελούσαν την υπηρεσία τους και απουσίαζαν αδικαιολόγητα απ’ τις θέσεις τους, πράγμα που φαίνεται καθαρά ότι πρόκειται περί ομαδικής απείθειας.” Ας σημειωθεί ότι η επίπληξη είναι η ελαφρότερη πειθαρχική ποινή που μπορεί να επιβληθεί με βάση τις διατάξεις του καν. 9(α) των Πειθαρχικών Κανονισμών της Εθνικής Φρουράς του 1964, όπως τροποποιήθηκαν, που απαριθμεί τα είδη ποινών. Περαιτέρω δεν είναι από τις κυρώσεις που καταχωρίζονται στην Ημερήσια Διαταγή Αξιωματικών της Μονάδας, ούτε κοινοποιούνται με οποιονδήποτε τρόπο στον τιμωρούμενο (καν. 10(3) των ίδιων Κανονισμών).

30 Αναφέρω τέλος, για να συμπληρωθεί βασικά το ιστορικό, ότι οι πίνακες των κριθέντων από το καθού η αίτηση Ανώτατο Συμβούλιο Κρίσεων Αξιωματικών (Α.Σ.Κ.) υποβλήθηκαν στο Υπουργικό Συμβούλιο, που με την υπ’ αριθμό 41.926 απόφασή του, τους κύρωσε χωρίς καμιά μεταβολή: βλέπε-καν.42 των περί Αξιωματικών του Στρατού της Δημοκρατίας (Διορισμοί, Ιεραρχία, Προαγωγές και Αφυπηρετήσεις) Κανονισμών του 1990 μέχρι 1993 (Κ.Δ.Π.: 90/90, 157/91, 25/92, 139/92 και 14/93).

40 Προβλήθηκαν στην ουσία τρεις προδικαστικές ενστάσεις: ότι (1) κατά παρέκκλιση από τα νομολογηθέντα από την Ολομέλεια στην *Αλέξανδρος Ζαβρός κ.ά. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας* (1994) 3 Α.Α.Δ. 349, προσβάλλονται με το ίδιο δικόγραφο δύο αυτοτελείς διοικητικές πράξεις χωρίς να υφίσταται η απαραίτητη συνάφεια

μεταξύ τους (2) η προσβαλλόμενη πράξη, δηλαδή, η κρίση του καθού 2, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα αφού "για να συμπληρωθεί η κρίση χρειάζεται κύρωση του πίνακα των κριθέντων αξιωματικών από το Υπουργικό Συμβούλιο", σύμφωνα με τους παραπάνω κανονισμούς, όπως ερμηνεύθηκαν στην *Γεώργιος Αγγελίδης ν. Κυπριακής Δημοκρατίας (αρ. 1)* (1996) 4 Α.Α.Δ. 1242 και (3) ο αιτητής δεν έχει έννομο συμφέρον να πλήξει τις προαγωγές νοουμένου ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη έτυχαν άλλης διαφοροετικής - και ευμενέστερης - κρίσης.

5

10

Το τελευταίο σκέλος της ένστασης ευσταθεί. Η κρίση κάθε αξιωματικού είναι αυτοτελής και δεν χωρεί κατόπιν συγκρίσεως με τους συναδέλφους του. Συνεπώς ο αιτητής, που κριθίκε ως παραμένων, στερείται εννόμου συμφέροντος να στραφεί κατά των προαγωγών των ενδιαφερομένων μερών, οι οποίοι κριθίκαν προακτέοι κατ' αρχαιότητα. Περαιτέρω, ο λόγος ακύρωσης που ανέπτυξε ο αιτητής ότι από την αξιολογική σύγκριση με τα ενδιαφερόμενα μέρη υπερέχει είναι απαράδεκτος. Έπεται ότι δεν υπάρχει η απαιτούμενη συνάφεια μεταξύ των πράξεων, που θα επέτρεπε τη συμπροσβολή τους.

15

20

Για την εξέταση του μέρους της ένστασης που αφορά την εκτελεστότητα της κρίσης του Α.Σ.Κ. είναι αναγκαίος ένας σύντομος σχολιασμός της απόφασης *Αγγελίδης* (ανωτέρω), στην οποία στήριξε τους συλλογισμούς του ο δικηγόρος των καθών. Στην υπόθεση εκείνη, όπως και εδώ, προηγήθηκε η κύρωση των κρίσεων από το Υπουργικό Συμβούλιο πριν την καταχώρηση της προσφυγής. Η απόφαση ωστόσο δεν απέδωσε σημασία στο στοιχείο αυτό. Κριθίκε ότι από τη διατύπωση της θεραπείας 1 που είχε προσβάλει ρητά την απόφαση του Α.Σ.Κ. δεν μπορούσε να εξαχθεί συμπέρασμα ότι συμπροσβλήθηκε και η εγκριτική πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου. Η προσφυγή απορρίφθηκε και για έλλειψη εκτελεστότητας της επίδικης πράξης.

25

30

Η δικηγόρος του αιτητή επιχείρησε να διαφοροποιήσει την υπόθεση *Αγγελίδης* από την παρούσα. Είναι γεγονός ότι ο αιτητής στην περίπτωση εκείνη στράφηκε απευθείας κατά της απόφασης του Α.Σ.Κ., ενώ στην κρινόμενη περίπτωση η προσφυγή προσβάλλει την απόφαση των καθών που είναι, εκτός του Συμβουλίου αυτού, ο Υπουργός Άμυνας. Δεν υπάρχει ωστόσο κατά την άποψή μου ειδοποιός διαφορά. Με όλο το σεβασμό, έχω άλλη αντίληψη του θέματος. Αντικείμενο εξέτασης στη διοικητική δίκη είναι η νομιμότητα της απόφασης. Αυτή είχε τελειωθεί με την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου πριν την κατάθεση της προ-

35

40

σφυγής και κοινοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις των σχετικών κανονισμών. Τη θέση αυτή υποστηρίζει η απόφαση του Πικί Δ. (όπως ήταν τότε) στην υπόθεση *Μιλτιάδης Μιλτιάδους ν. Κυπριακής Δημοκρατίας κ.ά.* (1994) 4 Α.Α.Δ. 2427:

5

“Η αναθεωρητική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου εκτείνεται σε κάθε εκτελεστή πράξη, απόφαση ή παράλειψη “οιουδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου ασκούντων εκτελεστική ή διοικητική λειτουργία...” (Άρθρο 146.1 του Συντάγματος). Επίδικο θέμα προσφυγής μπορεί να αποτελέσει μόνο πράξη υποκείμενη σε αναθεώρηση. Εφόσον προσφυγή θέτει προς διερεύνηση πράξη, απόφαση ή παράλειψη υποκείμενη σε αναθεώρηση μέσα στα χρονικά πλαίσια που θέτει το Άρθρο 146.3 και εγείρεται από πρόσωπο του οποίου θίγεται το προβλεπόμενο από το Άρθρο 146.2 συμφέρον, ενεργοποιείται η αναθεωρητική δικαιοδοσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου και τίθεται προς εξέταση η νομιμότητα του αντικειμένου της προσφυγής.

Το μέσο άσκησης της προσφυγής καθορίζεται από τον Διαδικαστικό Κανονισμό του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, 1962 (βλ. επίσης Άρθρο 17, Ν 33/64). Ο Κ.4 προβλέπει ότι η προσφυγή ασκείται με αίτηση κατά το πρότυπο του Εντύπου 1. Το Έντυπο προβλέπει τον καθορισμό του αιτητή και του οργάνου, αρχής ή προσώπου εναντίον του οποίου στρέφεται η αίτηση για αναθεώρηση. Ο διάδικος αυτός είναι η αρχή, πρόσωπο ή όργανο που έλαβε την απόφαση.

Η Δημοκρατία είναι ο γενικός φορέας των εξουσιών των οργάνων της Κεντρικής Διοίκησης. Επομένως προσφυγή η οποία στρέφεται κατά της Δημοκρατίας σε σχέση με απόφαση που λήφθηκε από όργανο της Κεντρικής Διοίκησης είναι παραδεκτή. Η ακριβής αναφορά στην αρχή που πήρε την απόφαση δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εγκυρότητα της προσφυγής. Άλλωστε η αρχή ή όργανο που πήρε την απόφαση μπορεί να μην είναι γνωστή στον αιτητή ή ακόμα, όπως στην προκειμένη περίπτωση, η κοινοποίηση της απόφασης μπορεί να δημιουργεί αμφιβολίες ως προς την προέλευσή της.

Και όπου η αναφορά στην αρχή ή όργανο που πήρε την απόφαση είναι εσφαλμένη το σφάλμα δεν καθιστά άκυρη την προσφυγή. ...”

Εφόσον και η παρούσα προσφυγή στρέφεται κατά της Δημο-

κρατίας δεν βλέπω το λόγο να διατάξω τροποποίηση για να προστεθεί το Υπουργικό Συμβούλιο, που είχε κυρώσει την απόφαση, στον τίτλο της προσφυγής ως καθού. Η προδικαστική ένσταση, που αφορά την εκτελεστότητα της επίδικης πράξης, απορρίπτεται.

5

Ο ουσιαστικός λόγος ακύρωσης αφορά την αιτιολογία της απόφασης όπως την κατέγραψα στην αρχή. Η πράξη προσβάλλεται για έλλειψη επαρκούς ή νόμιμης αιτιολογίας. Και επίσης για παραβίαση του καν. 41, ο οποίος ρυθμίζει την αντιστοιχία βαθμολογίας με τις διαβαθμίσεις των κρίσεων ως, λ.χ., εκείνη του “πα- 10
ραμμένοντα στον ίδιο βαθμό”. Κατά την εισήγηση, η επίκληση στη “φύση και σοβαρότητα του πειθαρχικού παραπτώματος” είναι παραπλανητική κατά τούτο: ότι η επίπληξη είναι η ελαφρότερη τιμωρία, η οποία δεν παρεμπόδιζε τη βαθμολογία του αιτητή στα 15
αντίστοιχα στοιχεία (δύναμη επιβολής στους υφιστάμενους κλπ) με 9, που μεθερμηνεύεται σε “πολύ καλός” [καν. 30(5)]. Αναφορικά με τα σχόλια στην έκθεση ικανότητας της περιόδου 4/9/1993 μέχρι 31/12/1993 έπρεπε να είχαν περιορισμένη σημασία δεδομένου ότι ο αιτητής βαθμολογήθηκε με 9 και 10 στα στοιχεία που αφορούν τις σχέσεις του αιτητή με υφισταμένους και προϊσταμένους 20
του.

Η θέση του δικηγόρου των καθών (που δεν υποστηρίχθηκε από οποιοδήποτε προηγούμενο) είναι πως η απόφαση είναι αιτιολογημένη γιατί η ποινή επιβλήθηκε από άλλο όργανο (τον άμεσα προϊστάμενο του αιτητή) και ότι το Α.Σ.Κ. ως διαφορετικό όργανο μπορούσε να αξιολογήσει διαφορετικά τις επιπτώσεις της ποινής, όπως επίσης και τα σχόλια της έκθεσης ικανότητας. Δεν μπορώ παρά να διαφωνήσω με αυτή την άποψη. Θα παρείχε την ευχέρεια παραγνώρισης και μεταβολής άρδην των αντικειμενικών δεδομένων κρίσης. Είναι παραδεκτό - και συνάδει απόλυτα με τα στοιχεία - πως με βάση τις βαθμολογίες στην έκθεση ικανότητας του αιτητή στον κατεχόμενο βαθμό αυτός έπρεπε να κριθεί με καλύτερη διαβάθμιση. Είναι εμφανές ότι επενέργησε η πειθαρχική ποινή και το σχόλιο στην τελευταία έκθεση. Παρατηρώ ωστόσο ότι αποδόθηκε στο παράπτωμα δυσανάλογη βαρύτητα γιατί τιμωρήθηκε με την ελαφρότερη των ποινών και μάλιστα τέσσερα χρόνια πριν από την επίδικη κρίση αφενός και αφετέρου δεν επηρεάστηκε από τη φύση του αδικήματος η βαθμολογία του στα σχετικά στοιχεία, η οποία παρέμεινε σε ψηλά επίπεδα. Η ανεπάρκεια της αιτιολογίας είναι κατάδηλη. Την άποψή μου υποστηρίζει πιστεύω η απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας με αρ. 4752/87, της οποίας παραθέτω σύνοψη:

35
40

- 5 “Μη νομίμως και ανεπαρκώς αιτιολογημένη η κρίση του εφεσιβλήτου ως παραμένοντος στον βαθμό του ανθυπασιστού αεροπορίας, καθ’ όσον στηρίζεται σε πειθαρχικές ποινές οι οποίες επεβλήθησαν σ’ αυτόν σε παρωχημένο χρόνο για παραπτώματα μη χαρακτηριστικά και δεν εμπόδισαν την εξέλιξη του στον κατεχόμενο βαθμό.
- 10 ... δεδομένου ότι στα προσόντα της πειθαρχικότητας και αισθήματος ευθύνης, των οποίων την έλλειψη διαπιστώνει το συμβούλιο από την επιβολή των ως άνω ποινών, ο εφεσίβλητος βαθμολογείται στις εκθέσεις ικανότητας του κατεχομένου βαθμού με λίαν καλώς (8 και 9) εκτός μιάς στην οποία βαθμολογείται με 7.”
- 15 Δε θα ασχοληθώ με τον άλλο λόγο. Δε χρειάζεται. Άλλωστε τον θεωρώ άσχετο.
- 20 Η επίδικη κρίση ακυρώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 146.4(β) του Συντάγματος. Δεν εκδίδω διάταγμα για τα έξοδα.

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.